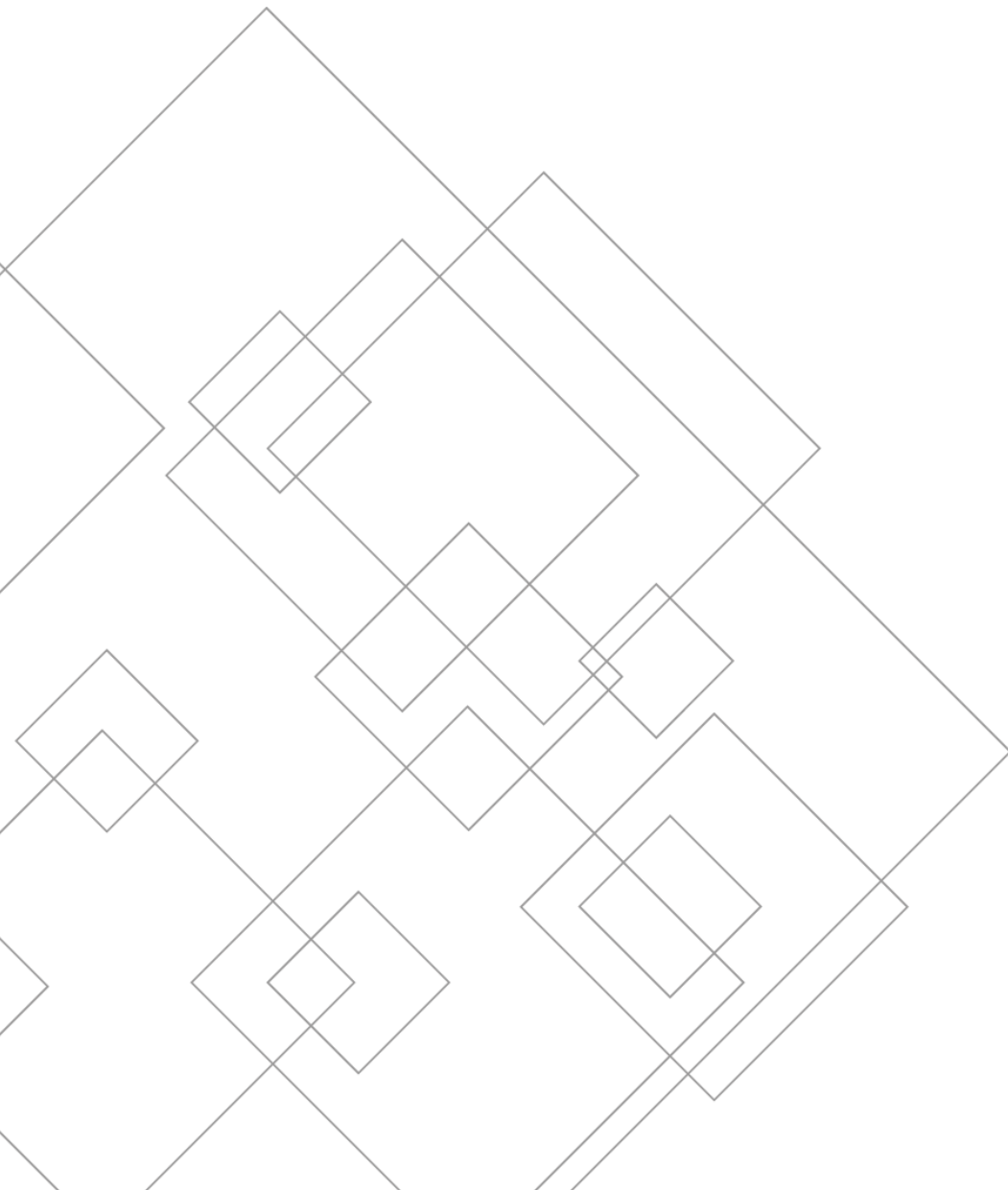

Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

Tallrapportering for IMDi minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne sitt arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i 2021

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

IMDis minoritetsrådgivere

Denne rapporten beskriver hvordan Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) minoritetsrådgivere og integreringsrådgivere har jobbet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i 2021.

Hensikten med rapporten er å sammenfatte funn og tendenser fra året som har gått, og å se utvikling på feltet gjennom de siste årene og i sammenheng med det overordnede kunnskapsgrunnlaget på feltet.

Nøkkeltall

Det finnes ikke sikre tall på hvor mange som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Innrapporterte tall fra IMDi's minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne gir likevel indikasjoner på tendenser og utvikling over tid.

IMDi's minoritetsrådgivere har i 2021 gitt råd og veiledning i totalt 983 nye saker som omhandler negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Dette er en økning på 35,9 prosent fra 2020. Økningen må sees i sammenheng med at ordningen ble utvidet med 11 nye stillinger i 2019, og med ytterligere 10 stillinger i 2021.

Endring i smitteverntiltakene ser også ut til å være en faktor som påvirker antallet saker som blir avdekket. I perioder med strengere smitteverntiltak har det vært mer krevende for minoritetsrådgiverne å avdekke nye saker. I perioder med mindre omfattende tiltak, har det blitt avdekket flere saker.

Som tidligere år omhandler hovedbekymringen i de fleste sakene som minoritetsrådgiverne jobber med negativ sosial kontroll og om vold/trusler. Som tidligere år omhandler sakene i hovedsak jenter/kvinner, og sakene har i størst grad involvert personer med opprinnelse fra Syria, Somalia, Pakistan.

Det er sannsynlig at mer åpne grenser i 2021 har muliggjort reiser på tvers av landegrenser i større grad enn i 2020. I samme tidsperiode har minoritetsrådgiverne registrert en økning i antallet saker som gjelder frykt for ufrivillig opphold i utlandet og frykt for tvangsekteskap.

Integreringsrådgiverne har i 2021 gitt råd og veiledning i totalt nye 273 saker. Dette er relativt stabilt sammenlignet med de siste årene. Over halvparten av sakene omhandler personer som oppholder seg ufrivillig i utlandet. I likhet med 2020 er det flest jenter/kvinner som ber om bistand.

Covid-19-pandemien har også i 2021 påvirket arbeidsforholdene til IMDi's minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne. Funn og tendenser fra året må derfor sees i lys av dette. Perioder med stengte skoler, opphevet fraværs-

Minoritetsrådgiverordningen

IMDi har 59 minoritetsrådgivere utplassert ved utvalgte ungdomsskoler, videregående skoler og voksenopplæringsentre over hele landet. IMDi's minoritetsrådgivere sitt mandat er å følge opp og veilede ungdom som er, eller står i fare for, å bli utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, samt ufrivillige opphold i utlandet. De skal også bidra til å styrke kompetansen til skoleansatte og offentlige tjenesteapparat om denne tematikken.

Integreringsrådgiverordningen

Spesialutsendinger for integreringssaker (integreringsrådgivere) jobber ved utvalgte utenriksstasjoner. Integreringsrådgiverne skal yte konsulær bistand til personer som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Integreringsrådgiverne skal også bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet i Norge gjennom råd og veiledning i enkeltsaker og gjennom kompetansehevingstiltak. Integreringsrådgiverne skal videre etablere og bygge nettverk i Norge og i utlandet og bidra med anbefalinger og innspill til utviklingen av fagfeltet. Integreringsrådgiverne er utstasjonert på ambassadene i Ankara, Amman, Islamabad og Nairobi.

grense og generell pandemislitasje preger barn og unge. Periodevis har minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne fulgt opp enkeltsaker fra hjemmekontor og via digitale hjelpemidler. Lokale og regionale variasjoner i smitteverntiltakene har gitt ulike rammer for minoritetsrådgivernes og integreringsrådgivernes arbeid, både i Norge og i landene integreringsrådgiverne jobber i.

Hva er en sak?

En sak er knyttet til en person som bistås direkte eller gjennom veiledning til en instans som bistår personen. Noen ganger foregår dette over lengre tid, mens det andre ganger er en enkelt veiledningstime eller henvendelse fra hjelpeapparat. Det er frivillig å ta imot veiledning fra IMDis minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne. Saken registreres kun én gang, så den reelle tidsbruken minoritetsrådgiver/integreringsrådgiver bruker i hver enkelt sak kommer ikke frem i rapporten.

Sakskategoriene som benyttes i rapporteringen for 2021 er samordnet med sakskategoriene som benyttes i rapporteringen fra Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll. Begrepsbruken på sakskategoriene har endret seg over tid, blant annet på grunn av endringer i definisjonene i de ulike handlingsplanene. For best mulig sammenlikning med tidligere rapporter fra minoritets- og integreringsrådgiverne, er sakskategoriene i tidsserien oppdatert selv om de viser til definisjoner som er endret. Dermed tilsvarer sakskategorien «ufrivillig opphold i utlandet» saker som tidligere ble registrert som «Etterlatt i utlandet». Innenfor kategoriene kjønnslemlestelse og tvangsekteskap skiller vi mellom frykt for, og gjennomført.

IMDis minoritetsrådgivere

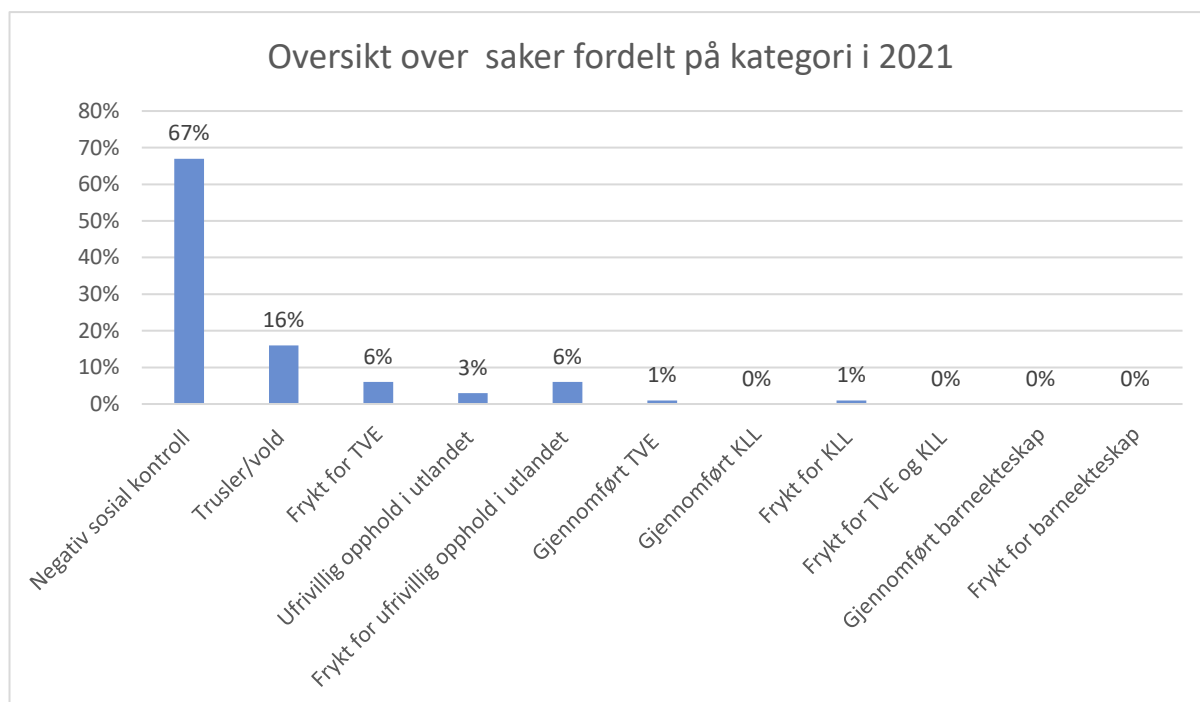
IMDis minoritetsrådgivere har i 2021 gitt råd og veiledning i totalt 983 saker som omhandler negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, mot 723 saker i 2020. Dette er en økning på 35,9 prosent.

Antallet saker som blir rapportert av minoritetsrådgiverne har økt de siste årene. Dette må sees i sammenheng med at minoritetsrådgiverordningen har blitt utvidet med flere stillinger de senere årene. Samtidig har pandemien påvirket minoritetsrådgivernes arbeid, og under de strengeste smitteverntiltakene har minoritetsrådgiverne opplevd en nedgang i antallet henvendelser. Dette har trolig sammenheng med at mange sårbare ungdommer mangler tilgang på egen pc, ikke behersker digitale systemer, har manglende systemforståelse og kan ha vanskeligheter med å kommunisere skriftlig på grunn av kort botid i Norge og svake norskkunnskaper. I 2021 har smitteverntiltakene fulgt trafikklysmodellen, hvor driften av videregående skoler har variert mellom grønt, gult og rødt nivå. Minoritetsrådgiverne har dermed vært i bedre posisjon til å avdekke og følge opp saker hvor barn/ungdommer blir utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold sammenlignet med 2020.

Hva handler sakene om?

Den største andelen av saker som IMDis minoritetsrådgivere jobbet med i 2021 omhandler *negativ sosial kontroll* (67 prosent av sakene), etterfulgt av *trusler/vold* (16 prosent), *frykt for ufrivillig opphold i utlandet* (6 prosent) og *frykt for tvangsekteskap* (6 prosent).

Figur 1: Andel saker 2021 prosent. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Fordelingen blant sakskategoriene har omtrent tilsvarende fordeling som tidligere år.

Tabell 1: Oversikt over saker fordelt på kategori 2016-2020. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Kategori	2016	2017	2018	2019	Andel 2019	2020	Andel 2020	2021	Andel 2021
Negativ sosial kontroll	116	104	169	316	58 %	497	69 %	658	67 %
Trusler/vold	73	73	64	110	20 %	121	17 %	160	16 %
Frykt for TVE	35	25	20	37	7 %	36	5 %	60	6 %
Ufrivillig opphold i utlandet	10	20	11	15	3 %	22	3 %	31	3 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	11	11	22	36	7 %	32	4 %	56	6 %
Gjennomført TVE	6	*	5	11	2 %	5	1 %	6	1 %
Gjennomført KLL	6	*	8	16	3 %	8	1 %	*	0 %
Frykt for KLL	*	0	*	*	0 %	*	0 %	7	1 %
Frykt for TVE og KLL	0	0	*	0	0 %	*	0 %	*	0 %
Gjennomført barneekteskap	*	*	*	*	*	*	*	*	0 %
Frykt for barneekteskap	*	*	*	*	*	*	*	*	0 %
Totalt	261	239	302	542	100 %	723	100 %	983	100 %

IMDis minoritetsrådgivere fikk 658 henvendelser om negativ sosial kontroll i 2021. IMDIs minoritetsrådgivere erfarer at den negative sosiale kontrollen som barn og unge utsettes for har ulike former, og det kan være ulike utøvere av kontrollen. I mange tilfeller er det foreldre som begrenser sine barns frihet og selvbestemmelse, for eksempel ved å kontrollere hvilke fritidsaktiviteter ungdommene får delta på eller hvilke venner de får lov til å omgås. Enkelte ganger kontrolleres også valg av utdanning. Kontrollen kan omfatte overvåkning av telefon og kontoer på sosiale medier, og den kan også utøves av storfamilie som befinner seg i Norge eller i utlandet. I enkelte saker utøver ungdommer negativ sosial kontroll over hverandre. Det kan dreie seg om eldre søsken som holder oppsyn med småsøsken, eller om kjærester som utøver kontroll over hverandre. Det kan ta form av trusler om deling av private bilder til jevnaldrende ungdommer og/eller til foreldre.

IMDis minoritetsrådgivere erfarer at smittevernrestriksjoner kan ha forsterket kontroll og konflikt mellom familiemedlemmer i trangbodde husholdninger. I enkelte tilfeller blir smitteverntiltak brukt som et ytterligere påskudd for å utøve sterk kontroll over ungdommene.

Saker som omhandler trusler/vold utgjør den nest største andelen av sakene. I 2021 registrerte minoritetsrådgiverne 160 saker som omhandlet trusler/vold. Volden kan være både fysisk og psykisk, ofte motivert av å opprettholde eller gjenreise familiens ære. Utøverne av volden kan være familiemedlemmer, andre ungdommer eller personer i øvrig nettverk.

I 2021 ga minoritetsrådgivere råd og veiledning i 31 saker (3 prosent) som omhandlet ufrivillig utenlandsopphold. Dette er et høyere antall saker enn i 2020, men tilsvarende andel som tidligere år. Minoritetsrådgivernes erfaringer er at det er flere motiv for å sende barn på ufrivillige utenlandsopphold, heriblant: gjenoppbygging av ære, utfordrende atferd, styrking av kulturell tilhørighet og manglende tillit til offentlige institusjoner.

IMDis minoritetsrådgivere fikk 56 saker som omhandler frykt for ufrivillig opphold i utlandet (6 prosent). Andelen saker har økt noe fra 2020. Dette kan ha sammenheng med lettelser i smittevern- og reiserestriksjoner i 2021. IMDIs minoritetsrådgiverne erfarer at det har blitt gjennomført flere utenlandsreiser det siste året enn det ble gjort under de strengeste tiltakene under tidligere faser av pandemien. I slike saker kan det være vanskelig for minoritetsrådgiverne å få et presist bilde av ungdommenes motivasjon og samtykke til å reise. I de fleste sakene som gjelder frykt for ufrivillig utenlandsopphold er det skoleansatte som tar kontakt med minoritetsrådgiver for å drøfte sin bekymring for enkeltelever.

I 2021 ble det registrert 60 saker som omhandlet frykt for tvangsekteskap (6 prosent). 20 av disse sakene gjaldt unge under 18 år. I hvilken grad de følte seg presset inn i et ekteskap mot sin vilje før fylte 18 år, er ukjent. Erfaringen er at enkelte unge opplever at familien bruker ekteskap som en trussel eller som et pressmiddel dersom de ikke oppfører seg slik familien forventer av dem, mens andre opplever press om forlovelse. I enkelte av sakene har det vært vanskelig å kartlegge om de unge inngår ekteskapet av egen fri vilje.

Minoritetsrådgiverne ga råd og veiledning i totalt 6 saker som gjaldt gjennomførte tvangsekteskap. Saker som omhandler gjennomførte tvangsekteskap blir ofte avdekket en tid etter at ekteskapet er inngått. Antallet saker som er registrert i 2021 gjenspeiler derfor nødvendigvis ikke antall tvangsekteskap inngått i 2021.

Negativ sosial kontroll

I handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)* forstås negativ sosial kontroll som press, oppsyn, trusler eller tvang som systematisk begrenser noen i sin livsutfoldelse eller gjentatte ganger hindrer dem i å treffe selvstendige valg om eget liv og fremtid. Dette gjelder for eksempel den enkeltes selvbestemmelse over egen identitet, kropp og seksualitet, frihet til å velge venner, fritidsaktiviteter, religion, påkledning, utdanning, jobb, kjæreste og ektefelle, og til å be om helsehjelp. I vurderingen av om et handlingsmønster utgjør negativ sosial kontroll, skal det tas hensyn til den kontrollerte partens alder og utvikling, samt til prinsippet om barnets beste.

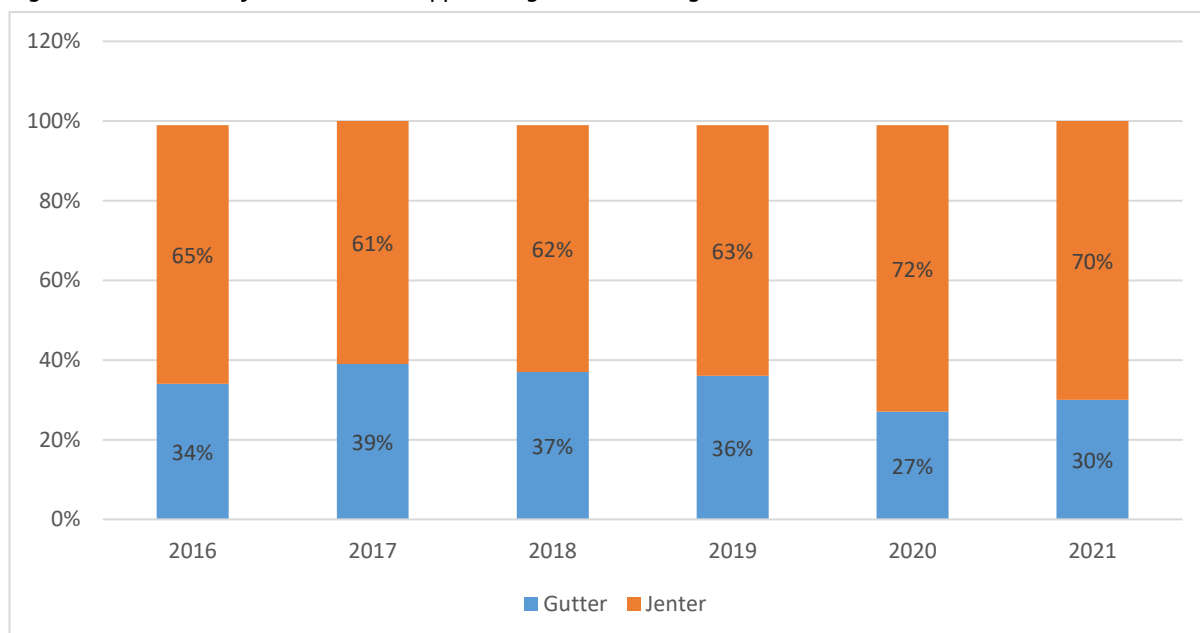
I 2021 har minoritetsrådgiverne registrert 7 saker som gjelder frykt for kjønnslemlestelse. I disse sakene har minoritetsrådgiverne gitt råd og veiledning til ansatte i skole eller helsetjenesten. De ansatte har vært bekymret for at en ungdom kan bli omskåret under et opphold i utlandet, eller at en ungdom har blitt omskåret før ankomst til Norge.

Minoritetsrådgivere registrerer også antall saker som gjelder råd og veiledning som faller utenfor kjerneområdet. I 2021 registrerte minoritetsrådgiver 670 slike saker. Disse sakene omhandler ungdommers opplevelse av ensomhet/utenforskap, psykisk uhelse, økonomiske vanskeligheter eller andre utfordringer i livet. Minoritetsrådgiverne erfarer at flere barn og unge som ønsker råd og veiledning av minoritetsrådgiver i slike saker, senere viser seg å ha utfordringer knyttet til negativ sosial kontroll eller æresrelatert vold.

Saker fordelt på kjønn

Fordelingen på kjønn har vært stabil over flere år. I 2020 var det en liten nedgang i andelen saker som omhandlet gutter, men denne andelen har igjen steget litt i 2021.

Figur 2: Andel saker kjønn. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Hoveddelen av elever som minoritetsrådgiverne følger opp er jenter/kvinner. Om lag en tredjedel er gutter/menn. Denne andelen har vært noenlunde stabil over flere år. Totalt registrerte minoritetsrådgiverne oppfølging av 684 mandatsaker som omhandlet jenter og 299 som omhandlet gutter i 2021.

Det er registrert flest saker innenfor kategorien negativ sosial kontroll både for gutter og for jenter. Kategorien vold/trusler er registrert nest flest ganger blant både gutter og jenter.

Saker fordelt på landbakgrunn

I 2021 jobbet IMDis minoritetsrådgivere med barn og unge med bakgrunn fra 62 ulike land.

Tabell 2: Oversikt over saker fordelt på landbakgrunn 2015-2020. Kilde: Tallrapportering IMDis minoritetsrådgivere

Land	2016	2017	2018	2019	Andel 2019	2020	Andel 2020	2021	Andel 2021
Syria	11	30	50	105	19 %	155	21 %	214	22 %
Irak	33	18	28	48	9 %	70	10 %	96	10 %
Pakistan	50	35	50	41	8 %	82	11 %	110	11 %
Somalia	52	40	44	81	15 %	99	14 %	138	14 %
Afghanistan	22	17	19	51	9 %	54	7 %	106	11 %
Tyrkia	11	11	11	19	4 %	15	2 %	28	3 %
Iran	9	*	6	25	5 %	6	1 %	13	1 %
Palestina	*	6	*	10	2 %	16	2 %	19	2 %
Marokko	11	*	9	7	1 %	6	1 %	10	1 %
Russland	*	*	10	10	2 %	15	2 %	23	2 %
Norge	*	*	7	12	2 %	28	4 %	23	2 %
Eritrea	*	8	*	20	4 %	14	2 %	21	2 %
Andre land *	58	65	131	113	21 %	163	23 %	182	19 %
Total	261	239	302	542	100 %	723	100 %	983	100 %

De fleste sakene i 2021 gjaldt personer med bakgrunn fra Syria, Somalia, Pakistan, Afghanistan og Irak. Foruten en fire prosentpoeng økning i andelen saker fra Afghanistan, har det vært nesten lik prosentandel saker fra de fire øvrige landene i 2021 som i 2020.

Enkelt sakene som minoritetsrådgiverne jobbet med har omhandlet både barn og unge som er født og oppvokst i Norge, personer med kortere eller lengre botid i Norge og personer med norsk statsborgerskap.

Integreringsrådgivere

Integreringsrådgiverne har i 2021 gitt råd og veiledning i totalt 273 nye saker. Dette er en økning i antall saker sammenlignet med tidligere år. Disse sakene omfattet både råd og/eller veiledning av den utsatte selv, medarbeidere ved en ambassade eller en ansatt i førstelinjen i Norge.

Økningen i antall saker kan være på grunn av økt reisevirksomhet som en følge av en gradvis normalisering/ lettelse i globale reiserestriksjoner og at situasjonen for mange personer i målgruppe både i Norge og i utlandet kan ha blitt forverret som en følge av pandemien. Økningen også kan skyldes

tilfeldigheter da integreringsrådgiverne jobber med flere utsatte personer i samme familie. Den enkelte families størrelse påvirker dermed antallet saker som registreres.

Covid-19 pandemien har preget integreringsrådgivernes arbeid i 2021, især første halvår. Ambassadene var første halvdel av 2021 åpne for konsulær bistand, men med begrenset kapasitet grunnet smittevernstiltak og perioder med lokale nedstengninger. Integreringsrådgiverne hadde i denne perioden ikke fysisk utadrettet virksomhet, inkludert tjenestereiser og nettverksbygging i tjenesteområdene. Som en følge av en ny fase i pandemien med en gradvis normaliseringsprosess i flere land og lettelser på de generelle reiserestriksjonene, erfarte integreringsrådgiverne en noe økende reisevirksomhet og økt pågang på konsulærfeltet i løpet av året.

Hva handler sakene om?

I 2021 ble over halvparten av sakene integreringsrådgiverne jobbet med kategorisert som *ufrivillig opphold i utlandet* (54 prosent), *etterfulgt av trusler/vold* (12 prosent), *negativ sosial kontroll* (11 prosent) og *frykt for tvangsekteskap* (11 prosent).

Figur 3: Andel saker 2021 prosent. Kilde: Tallrapportering integreringsrådgiverne

Fordelingen av saker vært noenlunde stabil de siste årene, men integreringsrådgiverne erfarer en økning i andelen saker som omhandler *negativ sosial kontroll* og *frykt for tvangsekteskap*.

Tabell 3: Oversikt over saker fordelt på kategori 2016-2021. Kilde: Tallrapportering integreringsrådgivere

Kategori	2016	2017	2018	2019	Andel 2019	2020	Andel 2020	2021	Andel 2021
Negativ sosial kontroll	*	*	8	10	4 %	13	5 %	30	11 %
Trusler/vold	28	18	25	21	8 %	26	10 %	33	12 %
Tvunget til å forbli i ekteskap	*	*	*	*	*	*	*	*	1 %
Frykt for TVE	38	36	29	17	7 %	17	7 %	31	11 %
Ufrivillig opphold i utlandet	56	65	125	118	45 %	134	54 %	148	54 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	20	21	17	13	5 %	0	0 %	11	4 %
Gjennomført TVE	13	*	7	*	2 %	6	2 %	11	4 %
Gjennomført KLL	0	0	0	0		0	0 %	*	1 %
Frykt for KLL	*	*	0	0		0	0 %	*	1 %
Andre familierelaterte saker	42	34	32	74	29 %	54	22 %	*	0 %
Gjennomført Barneekteskap	*	*	*	*	*	*	*	*	0 %
Frykt for Barneekteskap	*	*	*	*	*	*	*	*	0 %
Totalt	202	180	243	257	100 %	250	100 %	273	100 %

Integreringsrådgiverne har i 2021 hatt flest saker som gjelder *ufrivillig opphold i utlandet*. Totalt har integreringsrådgiverne jobbet med 148 saker som gjelder dette i 2021. Det er en økning på 14 saker sammenlignet med 2020. Økningen kan blant annet henge sammen med at flere norske statsborgere har ønsket å reise ut i perioder med lettelse i reisereglene, især i siste del av første halvår og første del av siste halvår 2021.

Bakgrunnen for ufrivillig opphold i utlandet er sammensatt. En utfordring kan være mangel på reisedokumenter, samt juridiske, praktiske og sikkerhetsmessige forhold. I noen saker tar foreldre med mindreårige barn til utlandet. Tenåringer har tatt kontakt med integreringsrådgiver og fortalt at de utsettes for omsorgssvikt og at de lever under sterk sosial kontroll. En annen gruppe er mødre som ønsker å reise hjem til Norge med familien etter noe som bare skulle en ferie, men forhindres fra å returnere til Norge fordi far har ødelagt eller gjemt reisedokumentene og nekter å samtykke til utstedelse av pass for barna. En del mødre velger å ikke reise fra sine barn, men forhindres fra å ha kontakt med barna, eller har meget begrenset kontakt. Andre velger å reise tilbake til Norge for å forsøke å løse saken her. I andre tilfeller reiser familien til utlandet før mor har fått et permanent opphold. Det er ikke uvanlig at far oppholder seg i Norge, eller reiser fram og tilbake.

Integreringsrådgiverne rapporterer om en økning i 2021 i andelen saker i kategorien *negativ sosial kontroll* sammenlignet med tidligere år. Saker som integreringsrådgiverne registrerer som *negativ sosial kontroll* omhandler både bekymring fra tjenesteapparatet knyttet til personer som befinner seg i Norge, og personer som befinner seg ufrivillig/er tilbakeholdt i utlandet. Kategorien omfatter en generell bekymring for personen uten at det er konkrete forhold som kan registreres i de andre kategoriene.

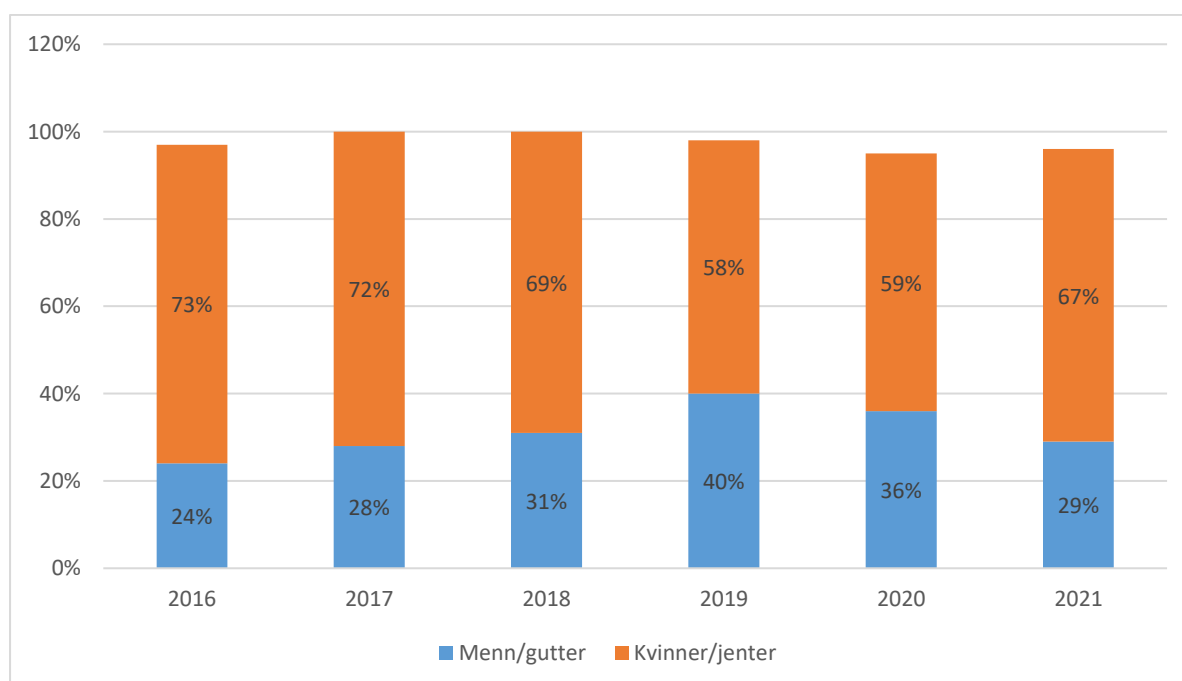
Integreringsrådgiverne rapporterer i 2021 om 31 saker som omhandler *frykt for tvangsekteskap*. Mange av disse sakene er familiegjenforeningssaker der UDI har anmodet visumseksjonen ved ambassaden om å gjennomføre intervju med søker på bakgrunn av mistanke om tvangsekteskap. Dette gjelder personer/søkere uten tilknytning til Norge som søker om opphold. Øvrige saker innenfor kategorien omhandler norske borgere eller personer med oppholdstillatelse i Norge, hvor det er bekymring for at vedkommende skal bli tvangsgiftet.

Integreringsrådgiverne har de siste årene hatt få eller ingen saker som har omhandlet *kjønnslemlestelse* eller *frykt for kjønnslemlestelse*. Det er likevel grunn til å tro at dette ikke reflekterer det reelle omfanget. Landinfo viser i en rapport fra 2011 at over 90 % av alle jenter i Somalia utsettes for kjønnslemlestelse¹. Det kan derfor ikke utelukkes at også norske-somaliske jenter kan bli utsatt for dette under lengre opphold i regionen.

Saker fordelt på kjønn

Integreringsrådgiverne ga råd og veiledning til 179 jenter/kvinner (67 prosent) og 76 menn/gutter (29 prosent) i 2021. Fordelingen på kjønn har vært noenlunde stabil de siste årene.

Figur 4: Oversikt over saker fordelt på kjønn, 2015-2021. Kilde: tallrapportering integreringsrådgiverne

¹ [Microsoft Word - Somalia temanotat Kjønnslemlestelse av kvinner GNE 14092011.doc \(landinfo.no\)](#)

Saker fordelt på landbakgrunn

Integreringsrådgiverne har i 2021 bistått flest personer med landbakgrunn fra Irak (17 prosent), Somalia (12 prosent), Pakistan (11 prosent) og Russland (Tsjetsjenia) (11 prosent). Dette samsvarer med de geografiske nøkkelområdene for integreringsrådgiverne.

Tabell 4: Oversikt over saker fordelt på landbakgrunn 2016-2021. Kilde: Tallrapportering integreringsrådgivere

Land	2016	2017	2018	2019	Pro-sent 2019	2020	Pro-sent 2020	2021	Pro-sent 2021
Irak	46	39	44	46	18 %	45	18 %	46	17 %
Pakistan	27	25	64	45	18 %	26	10 %	31	11 %
Somalia	46	31	61	55	21 %	46	18 %	32	12 %
Tyrkia	10	6	7	*	0 %	*	0 %	*	1 %
Russland	0	0	9	25	10 %	11	4 %	30	11 %
Jordan	*	*	*	13	5 %	15	6 %	*	1 %
Palestina	0	0	0	9	4 %	17	7 %	28	10 %
Iran	9	*	*	0	0 %	*	0 %	*	0 %
Afghanistan	14	*	6	*	0 %	0	0 %	8	3 %
Syria	13	27	20	20	8 %	28	11 %	28	10 %
Øvrige land	37	52	32	44	17 %	62	25 %	65	24 %
Total	202	180	243	257	100 %	250	100 %	273	100 %

Sammenlignet med tall fra de siste årene er det en nedgang i saker som gjelder personer med bakgrunn fra Somalia og Pakistan. Antallet saker som har omhandlet personer med bakgrunn fra Russland (Tsjetsjenia) har variert de siste årene, mens antallet saker som har omhandlet personer med bakgrunn fra Jordan/Palestina og Syria har holdt seg noenlunde stabil.

En mulig forklaring på nedgangen i saker fra Somalia kan være at skoler har vært åpne i Somalia gjennom hele året, og at barn og unge som ble holdt på institusjoner og kostskoler har hatt problemer med å ta kontakt med ambassaden.

Nedgangen i antallet saker som har omhandlet personer med bakgrunn fra Pakistan kan henge sammen med begrensninger i forbindelse med pandemien. Det har vært en nedgang i antall personer som har reist fra Norge til Pakistan. Samtidig har lokale nedstengninger, bevegelsesrestriksjoner og stengte hjelpetjenester i Pakistan bidratt til at det har vært vanskeligere å be om konsulær bistand. Siden mai i 2021 er store deler av Pakistan åpnet igjen, noe som kan føre til en økning av norske borgere som reiser til Pakistan og som kan få behov for råd og veiledning fra integreringsrådgiverne.

Som en følge av en gradvis normaliseringsprosess i flere land og lettelse på de generelle reiserestriksjonene, erfares det en økende reisevirksomhet og økt pågang på konsulærfeltet. Siden april 2021 meldes det om en bekymringsfull tendens der barn og unge sendes fra Norge til utlandet for å disiplineres, giftes bort og at kvinner/mødre etterlates og holdes tilbake. Mulige årsaker til denne tendensen kan være at mange familier i Norge har, på grunn av reiserestriksjonene, sittet på «vent» og at konfliktnivået innad i mange familier har økt som en følge av pandemien. Det vil i tiden fremover være behov for økt oppmerksomhet i tjenesteapparatet i Norge om tiltagende reisevirksomhet blant personer

og familier i integreringsrådgivernes målgruppe. Dette for å kunne forebygge og forhindre utreise fra Norge i saker det er knyttet bekymring til.

Erfaringer fra 2021

Arbeidet til minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne gjør at flere personer i sårbare situasjoner, herunder utsatte barn og unge, får verdifull hjelp og veiledning. Tallrapportene viser en markant økning i antall enkeltsaker som IMDis minoritetsrådgivere har jobbet med i 2021 sammenlignet med tidligere år. Utviklingen i antallet saker som integreringsrådgiverne har jobbet med har også hatt en svak økning.

IMDis minoritetsrådgivere erfarer at smittevernrestriksjoner har fortsatt å være en ytterligere barriere for muligheten for å leve frie liv for barn og ungdommer som allerede lever med strenge begrensninger. Til tross for lettelse i smittevernrestriksjoner i 2021 erfarer IMDis minoritetsrådgivere at hverdagen for barn og unge har vært uforutsigbar og ustabil. Rutiner og motivasjon i skolehverdagen har vært en ekstra utfordring for mange unge. Mange barn og unge har tatt kontakt med IMDis minoritetsrådgivere og fortalt om psykiske plager, ensomhet og selvmordstanker.

Under perioder med strenge smittevernrestriksjoner og stengte skoler har en større del av ungdommenes sosiale liv flyttet seg til digitale plattformer. Disse arenaene kan gjøre det enklere for ungdommer å komme i kontakt med likesinnede, og gir nye muligheter til å utforske identitet og interesser. De digitale plattformene kan samtidig innebære at ungdommer blir eksponert for nye former for kontroll og overvåkning. IMDis minoritetsrådgivere erfarer at den negative sosiale kontrollen som blir utøvd på digitale plattformer kan ta form av ryktespredning eller (trusler om) deling av private bilder, og kan bli utøvd av personer både i og utenfor Norge. IMDi har utlyst et forskningsprosjekt for å kartlegge ulike former for negativ sosial kontroll på sosiale medier, og vil følge opp denne tendensen videre.

Mer kunnskap om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold er avgjørende for å gi hjelp og oppfølging til utsatte barn og unge. IMDi engasjerte i 2021 derfor Proba samfunnsanalyse til å gjennomføre en kartlegging av omfanget av negativ sosial kontroll. Undersøkelsen hadde som mål å kartlegge omfanget av negativ sosial kontroll i alle deler av landet og blant et utvalg ungdommer i videregående skole. Proba undersøkte hvilke livsområder ungdommene opplever kontroll på, hvilke former for kontroll de opplever, og om det er enkelte grupper som er særlig utsatt for negativ sosial kontroll. Over 3 000 elever fra 50 skoler over hele Norge deltok. Undersøkelsen viser at elever med innvandrerbakgrunn er mer utsatt for negativ sosial kontroll på de fleste områder. Det gjelder deltakelse på skoleaktiviteter, deltakelse på fritidsaktiviteter, vennskap, tros- og meningsfrihet og opplevelser av reaksjoner, trusler og straff. Aller størst er forskjellen når det gjelder parforhold og seksualitet, hvor elever med innvandrerbakgrunn er langt mer utsatt. Undersøkelsen viser også at foreldrenes religion og grad av religiøsitet har en ganske stor betydning for opplevelsen av negativ sosial kontroll – uavhengig av om de har innvandrerbakgrunn eller ikke. Under koronapandemien opplever flere at kontrollen er blitt forsterket. Blant dem som er utsatt for de mest alvorlige truslene og restriksjonene fra foreldre svarer nesten én av fem ungdommer at smitteverntiltak i koronapandemien har forverret deres situasjon.

IMDi har gjennom både 2020 og 2021 vektlagt viktigheten ved at minoritetsrådgiverne er fysisk til stede ved skolene. Erfaringene fra arbeidet viser at fysisk tilstedeværelse er avgjørende for best å kunne følge opp barn og unge som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, samtidig viser erfaringene viktigheten av å være til stede på digitale plattformer. For noen elever kan det eksempelvis oppleves som en lavere terskel å bli kontaktet eller kontakte minoritetsrådgiver i en chat på teams enn

ved fysiske møter. Gjennom å være til stede for utsatte barn og unge både fysisk og digitalt, kan flere utsatte barn og unge få nødvendig råd og veiledning. IMDi vil følge opp dette videre.